

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Emila Bdžocha a sudcov JUDr. Martina Piovartsyho a JUDr. Kataríny Haškovej na neverejnom zasadnutí konanom 18. mája 2010 v Bratislave, v trestnej veci proti obžalovanému **Ing. K. M.**, pre trestný čin neoprávneného užívania cudzej veci podľa § 249 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. (zákon č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov účinných do 31. decembra 2005), o návrhu obžalovaného Ing. K. M., samosudcu Okresného súdu Rožňava a predsedu senátu Krajského súdu v Košiciach na odňatie a prikázanie veci, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 23 ods. 1 Tr. por. sa trestná vec obžalovaného Ing. K. M. vedená pod sp. zn. 2 T 16/2008 Okresnému súdu Rožňava **n e o d n í m a**.

O d ô v o d n e n i e

V trestnej veci obžalovaného Ing. K. M. vedenej Okresným súdom Rožňava pod sp. zn. 2 T 16/2008 podal obžalovaný prostredníctvom obhajkyne písomným podaním zo 16. mája 2008 (č. l. 361 spisu) „námietku zaujatosti“ formulovanú tak, že menovaný namieta JUDr. V. H. (konajúceho samosudcu), celý Okresný súd Rožňava, ako aj celý Krajský súd v Košiciach.

V podaní uviedol, že „*pocituje zaujatosť voči Krajskému súdu v Košiciach a JUDr. J. V., predsedovi Krajského súdu v Košiciach, s ktorými v minulosti viedol súdny spor o ochranu osobnosti, kde boli vo vzťahu účastníkov konania.*“ Vzhľadom k tomuto ich vzťahu a skutočnosti, že dotknutý krajský súd rozhodoval v prejednávanej trestnej veci o jej prikázaní Okresnému súdu Rožňava má za to, že už tu rozhodoval zaujatý

súd. „*Súčasne tento krajský súd je v prejednávanej veci príslušný na rozhodovanie v druhej inštancii (...).*“ Z tohto dôvodu namietal zaujatosť aj inštančne nižšieho Okresného súdu Rožňava, a teda aj konajúceho samosudcu, ktorý je v prejednávanej veci viazaný prípadnými právnymi názormi a rozhodnutiami Krajského súdu v Košiciach. Ako uviedol „*zaujatosť voči tomuto súdu a jeho samosudcovi nie je titulom primárnej zaujatosti, ale je sekundárna, vychádzajúc z primárnej zaujatosti voči Krajskému súdu v Košiciach a jeho predsedovi JUDr. J. V. (a potom aj súdu jeho nižšej inštancie).*“ Na základe toho vyjadril názor, že „*je daná pochybnosť o spôsobilosti nestranného rozhodovania Krajského súdu v Košiciach, ktorý bol spoločne s jeho predsedom v minulosti jeho protistranou v súdnom spore a teda medzi nimi existuje vzťah negatívneho charakteru, ktorý túto pochybnosť vyvoláva. Sekundárna je potom pochybnosť aj vo vzťahu k súdu nižšieho stupňa a jeho samosudcovi, ktorí sú procesne viazaní konaním primárne namietaného súdu.*“

Konajúci samosudca Okresného súdu Rožňava JUDr. V. H. písomným úkonom z 26. januára 2010 označeným ako „Vyslovenie zaujatosti – návrh na odňatie veci“ oznámil vlastnú zaujatosť v zmysle § 31 ods. 1 Tr. por. a súčasne navrhol podľa § 23 ods. 1 Tr. por. odňať vec tomuto okresnému súdu a prikázať ju inému vecne príslušnému súdu mimo obvod Krajského súdu v Košiciach.

Návrh odôvodnil tým, že obžalovaný na neho podal trestné oznámenie, vyjadrujúc názor, že jeho obsah vytvára novú špecifickú situáciu, toto sa ho „hlboko dotklo, pretože rozhodoval objektívne v snahe zabezpečiť práva obžalovaného, ale aj dodržať procesné predpisy. Namietnutie vlastnej zaujatosti odôvodnil tým, že „*pre už teraz vytvorený pomer k obžalovanému by nebol schopný vo veci objektívne rozhodnúť.*“ Návrh na tzv. delegáciu veci odôvodnil vhodnosťou takéhoto postupu, ktorá má spočívať okrem iného v zabránení vzniku pochybností o nezaujatosti jeho, ako aj ďalších sudcov Okresného súdu Rožňava. V závere uviedol : „*vzhľadom na vznášané námietky zaujatosti obžalovaným včetně obsahu trestného oznámenia, ktoré smeruje aj voči Krajskému súdu Košice javí sa vhodným, aby predmetnú trestnú vec prejednal a rozhodol vecne príslušný súd mimo obvodu Krajského súdu Košice.*“

Predseda senátu Krajského súdu v Košiciach JUDr. J. C. doručil 26. apríla 2010 aj s relevantným spisovým materiálom Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky list označený ako „*Návrh na odňatie a prikázanie veci podľa § 23 Tr. por.*“, v ktorom len všeobecne

poukázal na už vyššie uvedené písomné podanie obžalovaného a návrh samosudcu Okresného súdu v Rožňave, s týmito sa stotožnil a uviedol, že dôležitý dôvod na delegáciu veci mimo jeho obvod „*vidí v samotnom obsahu podanej námietky obžalovaným.*“

Najvyšší súd Slovenskej republiky uvedené procesné úkony tak obžalovaného, ako aj samosudcu Okresného súdu Rožňava a Krajského súdu v Košiciach, posudzujúc ich podľa obsahu, vyhodnotil ako samostatné návrhy na odňatie a prikázanie veci konajúcemu okresnému súdu, ako aj Krajskému súdu v Košiciach, avšak zistil, že tieto návrhy na delegáciu veci nie sú dôvodné.

Podľa článku 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej „ústava“) nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Podľa § 23 ods. 1 Tr. por. z dôležitých dôvodov môže byť vec príslušnému súdu odňatá a prikázaná inému súdu toho istého druhu a stupňa; o odňatí a prikázaní rozhoduje súd, ktorý je obom súdom najbližšie spoločne nadriadený.

„Dôležitými dôvodmi“ podľa uvedeného ustanovenia sú predovšetkým okolnosti, ktoré zabezpečujú zistenie skutkového stavu veci, výchovné pôsobenie trestného konania na páchatel'a a na ostatných občanov, čo najrýchlejšie prejednanie veci a pod. Takýmto dôvodom môže byť aj skutočnosť, že u obžalovaného môžu vzniknúť pochybnosti o nezáujatosti všetkých sudcov súdu, ktorý má o veci rozhodovať, pričom musí ísť o konkrétne skutočnosti, ktoré môžu vzbudiť pochybnosť o nezáujatosti sudcu pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k ich obhajcom, zákonným zástupcom a splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v trestnom konaní (§ 31 ods. 1 Tr. por.).

Je nevyhnutné zdôrazniť, že tzv. delegácia veci v zmysle § 23 ods. 1 Tr. por. je svojou povahou odklonom od ústavnej zásady vyjadrenej v citovanom článku 48 ods. 1 ústavy, podľa ktorej nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi, takže použitie tohto inštitútu bude namieste len výnimočne.

Vychádzajúc z posudzovaných návrhov na delegáciu veci možno vyvodit' dva zásadné dôvody, pre ktoré podľa názoru tak obžalovaného ako aj konajúceho okresného súdu,

a v konečnom dôsledku aj Krajského súdu v Košiciach, by mala byť vec delegovaná inému okresnému súdu nachádzajúcemu sa mimo obvod Krajského súdu v Košiciach, a síce občianskoprávny súdny spor z minulosti medzi obžalovaným (ako navrhovateľom) a predsedom Krajského súdu v Košiciach (JUDr. I. V.) a Krajským súdom v Košiciach (ako odporcami) a jednak podanie trestného oznámenia obžalovaným na konajúceho samosudcu Okresného súdu Rožňava JUDr. V. H.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zo spisového materiálu zistil, že k potenciálnej zaujatosti v prejednávanej veci sa písomne vyjadrili tak sudcovia dotknutého okresného súdu, ako aj sudcovia Krajského súdu v Košiciach.

Všetci sudcovia Okresného súdu Rožňava (okrem jedného, ktorému v tom bránila pracovná neschopnosť) sa k vlastnej možnej zaujatosti v prejednávanej veci vyjadrili v tom zmysle, že sa cítia byť v prejednávanej veci zaujatými, a to výlučne s ohľadom na skutočnosť, že obžalovaný podal na konajúceho samosudcu JUDr. V. H. trestné oznámenie. Je potrebné zdôrazniť, že žiadny zo sudcov nevyslovil svoju zaujatosť z iného dôvodu, napr. pre osobný (či už priateľský alebo nepriateľský) vzťah k obžalovanému alebo pre pomer k iným vo veci zainteresovaným osobám či k samotnej prejednávanej veci. Niektorí sudcovia navyše vyjadrili názor, že v prejednávanej trestnej veci by nemohli konať už len z dôvodu, že rozvrhom práce sú ako sudcovia zaradení na vybavovanie inej ako trestnoprávnej agendy.

Pokiaľ ide o písomné vyjadrenie sudcov Krajského súdu v Košiciach, i keď z neho vyplýva, že by malo ísť o vyjadrenie všetkých sudcov tohto súdu, najvyšší súd neprehliadol tú skutočnosť, že k prípadnej zaujatosti v prejednávanej veci sa vyjadrilo len jeho 13 sudcov, a to výlučne trestnoprávneho kolégia, ktorí zhodne uviedli, že sa v prejednávanej veci necítia byť z akéhokoľvek dôvodu zaujatými. Dôvod tohto postupu krajského súdu nie je zrejmý, pričom v tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že podľa verejne prístupného rozvrhu práce tohto súdu na rok 2010 na ňom pôsobilo k 1. januáru 2010 celkovo 69 sudcov, z čoho je zrejmé, že nemôže ísť o vyjadrenie všetkých sudcov tohto súdu.

Pokiaľ ide o návrh na odňatie veci Krajskému súdu v Košiciach, je nevyhnutné uviesť, že tento súd nie je v súčasnosti v predmetnej trestnej veci konajúcim súdom. Trestné konanie sa nachádza v štádiu prvostupňového konania vedeného Okresným súdom Rožňava, pričom krajský súd aktuálne nerozhoduje v tejto trestnej veci o žiadnom opravnom

prostriedku, resp. inej otázke, na ktorú je podľa procesných predpisov príslušný. Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že Krajský súd v Košiciach je „potenciálne“ príslušný na konanie o riadnych opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam dotknutého okresného súdu (sťažnostiach, resp. odvolaní), resp. iných otázkach, avšak treba konštatovať, že inštitút delegácie nie je možné aplikovať vo vzťahu k súdu, ktorý vo veci nekoná – teda pre prípad, že v budúcnosti (pro futuro) potenciálne nastane procesná situácia, keď v posudzovanej trestnej veci bude o určitej otázke rozhodovať nadriadený súd. V tomto smere je návrh na odňatie veci Krajskému súdu v Košiciach zo strany všetkých subjektov, ktoré ho podali, zmätočný a tomuto nebolo možné vyhovieť.

Keďže Krajský súd v Košiciach nie je v súčasnosti konajúcim súdom, vo vzťahu k nemu nebolo možné akýmkoľvek spôsobom o návrhoch na odňatie a prikázanie veci rozhodnúť (konanie, ktoré súd nevedie, mu nemožno odňať). Najvyšší súd Slovenskej republiky preto z procesného hľadiska o týchto návrhoch osobitným výrokom nerozhodoval. Z rovnakého dôvodu nepovažoval ani za potrebné vrátiť vec dotknutému krajskému súdu na doplnenie písomného vyjadrenia sudcov k novej vlastnej zaujatosti aj o vyjadrenia sudcov iných než len trestnoprávneho kolégia.

K námietke obžalovaného, podľa ktorej má byť dôvodom na delegáciu veci jeho bývalý občianskoprávny spor s predsedom Krajského súdu v Košiciach najvyšší súd konštatuje, že predseda súdu všeobecne z titulu svojej funkcie nie je oprávnený v rámci svojej pôsobnosti zasahovať do sudcovskej nezávislosti, a teda ovplyvňovať sudcov pri ich rozhodovacej činnosti (napr. dávať im záväzné pokyny ako konať a rozhodovať v jednotlivých prípadoch). Predseda krajského súdu také oprávnenie nemá ani vo vzťahu k sudcom príslušného krajského súdu a rovnako tak ani k sudcom ktoréhokoľvek okresného súdu v obvode jeho pôsobnosti. Predseda súdu je totiž v zmysle zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov orgánom riadenia a správy súdu (§ 33 ods. 1, § 35 a nasl.) a ako vyplýva aj z jeho základných povinností vyjadrených v § 42, nie je oprávnený v rámci svojej pôsobnosti zasahovať do sudcovskej nezávislosti. V danom prípade navyše ani nebol namietaný vzťah k predsedovi konajúceho súdu, ale súdu „len potenciálne“ nadriadeného.

Na základe uvedeného preto najvyšší súd konštatuje, že samotná skutočnosť, že predseda krajského, v obvode ktorého je konajúci okresný súd, mal v minulosti súdny spor

s obžalovaným, nie je dôvodom na odňatie veci tomuto okresnému súdu, nakoľko predseda súdu v medziach svojej pôsobnosti nie je oprávnený zasahovať do rozhodovacej činnosti sudcov krajského súdu, ktorého je predsedom, ani okresných súdov nachádzajúcich sa v jeho obvode.

Pokiaľ ide o podané trestné oznámenie obžalovaného na konajúceho samosudcu Okresného súdu Rožňava (JUDr. V. H.), zo spisového materiálu vyplýva, že v predmetnej trestnej veci už bolo dvakrát právoplatne rozhodnuté o tom, že menovaný sudca nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania (uznesením Okresného súdu Rožňava z 18. decembra 2008, č. k. 2 T 16/08-310 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach z 11. marca 2009, č. k. 4 Tos 6/2009-324 a uznesením Okresného súdu Rožňava zo 7. júla 2009, sp. zn 2 T 16/08 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach z 23. septembra 2009, č. k. 4 Tos 66/2009-375). Rovnako tak zo skorších v spise obsiahnutých vyjadrení sudcov dotknutého okresného súdu vyplýva, že títo sa necítili v čase rozhodovania o skorších námietkach zaujatosti obžalovaného zaujatými. Jediným dôvodom zmeny tohto postoja bolo trestné oznámenie, ktoré obžalovaný podľa jeho vyjadrenia podal na Obvodné oddelenie Policajného zboru v Košiciach, a ktoré faxom a neskôr aj poštou doručil aj konajúcemu súdu (č. l. 392 a 397 spisu).

Zo žiadnych v spise obsiahnutých skutočností nevyplýva, či vôbec bolo uvedené trestné oznámenie predmetnému policajnému orgánu doručené, resp. akým spôsobom bolo vybavené. V zmysle Trestného poriadku je právom každej fyzickej osoby oznámiť orgánu činnému v trestnom konaní skutočnosť, ktoré podľa jej názoru nasvedčujú tomu, že bol spáchaný trestný čin, resp. aj kým bol podľa nej spáchaný. Tento úkon sám osebe (bez ďalšieho) nemá žiadnu výpovednú hodnotu vo vzťahu pravdivosti, resp. dôvodnosti tvrdení v ňom uvedených.

Vo vzťahu k tomuto úkonu ako dôvodu pre tzv. delegáciu veci je nevyhnutné uviesť, že nie je objektívne vylúčené, aby obžalovaný počas svojho trestného stíhania, hoci aj v štádiu konania pred súdom, podal trestné oznámenie na konajúceho sudcu (resp. členov senátu). Za tejto situácie však nie je možné pristúpiť na to, aby obvinený tým, že zaujíma kritický postoj ku konajúcemu sudcovi, hoci aj využitím inak legálneho právneho prostriedku, ktorým je trestné oznámenie, dosiahol vylúčenie sudcu z rozhodovania jeho trestnej veci. Opačný postoj by totiž mal za následok zvýhodnenie obžalovaného v tom, že by si takýmto spôsobom

mohol v podstate „vyberať sudcov“ podľa vlastnej úvahy tým, že na sudcov pre neho neakceptovateľných by podával trestné oznámenia. Okrem už vyššie citovaného práva na zákonného sudcu (č. 1. 48 ods. 1 ústavy) by tým bol súčasne porušený aj princíp rovnosti strán (č. 1. 47 ods. 2 ústavy) a v konečnom dôsledku by tak obžalovaný mohol opakovane a celkom účelovo predlžovať konanie. Navyše (arg. ad absurdum) by tak mohol postupne dosiahnuť vylúčenie všetkých sudcov sudcovského zboru Slovenskej republiky, čo už s ohľadom na samotnú podstatu súdnej moci v demokratickej spoločnosti nemožno akceptovať.

Bez toho, aby tým bolo zasahované do práva obžalovaného na podanie trestného oznámenia, ako aj hodnotenia jeho obsahu, ktoré prináleží orgánom činným v trestnom konaní, podávanie trestných oznámení na konajúcich sudcov v trestnom konaní nemožno akceptovať ako „zbraň“ obžalovaného na dosiahnutie odňatia jeho trestnej veci sudcovi, resp. senátu, určenému v súlade s ústavou, zákonom a rozvrhom práce príslušného súdu na jej prejednanie a rozhodnutie.

Sudcom Okresného súdu Rožňava Najvyšší súd Slovenskej republiky dôrazne pripomína profesionalitu, ktorá je nevyhnutne spojená s výkonom funkcie sudcu, a ktorá sa musí okrem iného prejavovať aj vo vyššej miere odolnosti voči prípadným excesom v správaní účastníkov konania, resp. strán – v trestnom konaní najčastejšie obžalovaného. Nemožno tak akceptovať zmenu postoja konajúceho samosudcu k obžalovanému v dôsledku podaného trestného oznámenia ním slovne vyjadrenú tak, že uvedené konanie zo strany obžalovaného „sa ho hlboko dotklo,“ rovnako ako postoje ostatných sudcov dotknutého okresného súdu vychádzajúce zrejme z kolegiality, ktorá nemá oporu v už spomenutej profesionalite sudcovského povolania, na ktorej je nevyhnutné bezvýhradne trvať.

Krajskému súdu v Košiciach, okrem toho, že nebol oprávneným subjektom na podanie návrhu na odňatie a prikázanie veci v posudzovanom prípade (keďže nie je vo veci konajúcim súdom), je nevyhnutné pripomenúť, že návrh na delegáciu veci adresovaný najvyššiemu súdu, musí byť riadne odôvodnený, pričom len poukazovanie na dôvody delegácie uvádzané obžalovaným nemožno akceptovať.

Najvyšší súd Slovenskej republiky teda nezistil dôvodnosť delegovania predmetnej trestnej veci Okresnému súdu Rožňava ani Krajskému súdu v Košiciach.

Dotknutý Okresný súd Rožňava je preto v zmysle ustanovení o zákonom súde a sudcoch určený a plne spôsobilý na konanie a rozhodovanie ako súd prvého stupňa v trestnej veci ním vedenej pod sp. zn. 2 T 16/2008.

Na základe vyššie uvedených skutočností a citovaných zákonných ustanovení Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, ako je uvedené v enunciiate tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 18. mája 2010

JUDr. Emil B d ž o c h, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Alžbeta Kóňová